

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2797/2020
17.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Светислав Величковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље АА изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4843/2019 од 03.12.2019. године, у седници већа одржаној дана 17.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље АА изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4843/2019 од 03.12.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 3688/19 од 04.07.2019. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље АА из ... и обавезана тужена Република Србија - Министарство правде да тужиљи на име рехабилитационог обештећења - накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе супруга, сада покојног ВВ бившег из ..., исплати износ од 400.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.07.2019. године до исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, одбијен је део захтева тужиље за накнаду нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе, од досуђеног износа од 400.000,00 динара до траженог износа од 500.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима АА и ББ на име трошкова парничног поступка исплати износ од 184.825,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде, а уколико исте не исплати обавезује се да на досуђени износ плати тужиоцима законску затезну камату почев од дана извршности пресуде до коначне исплате, све под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4843/2019 од 03.12.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лесковцу П 3688/19 од 04.07.2019. године у ставу првом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље АА из ... да се тужена Република Србија - Министарство правде обавезе да тужиљи на име рехабилитационог обештећења - накнаде нематеријалне штете за

претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе супруга, сада покојног ВВ бившег из ..., исплати износ од 400.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.07.2019. године до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 44.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до коначне исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила АА из ... да туженој Републици Србији - Министарству правде исплати на име накнаде трошкова другостепеног поступка износ од 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила АА је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да тужилина ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана истакнута у ревизији није законом (члан 407. став 1. тачка 2. ЗПП) предвиђена као разлог за ревизију. Позивање тужиле на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, учињену у другостепеном поступку, је паушално јер у ревизији нису наведене одредбе процесног закона које другостепени суд није применио или је погрешно применио, што је утицало или могло утицати на правилност одлуке о жалби.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је супруга сада покојног ВВ (брак закључен током 1948. године). Тужилин супруг био је лишен слободе у периоду од 17.12.1950. године до 10.03.1953. године, због прекршаја из члана 2. тачка 6. Закона о прекршајима против јавног реда и мира. Супруг тужиле је умро током 1980. године. Правноснажним решењем Вишег суда у Београду Рех. 345/10 од 01.06.2015. године сада покојни ВВ је рехабилитован - утврђено да је био жртва прогона из политичких и идеолошких разлога и да је ништаво решење Комисије за прекршаје Народног одбора II реона Града Београда бр. 408 од 24.02.1951. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилном применом материјалног права преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев којим је тужила тражила накнаду нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе њеног сада покојног супруга.

Према важећем Закону о рехабилитацији („Службени гласник Републике Србије“, број 92/11), правне последице рехабилитације за рехабилитовано лице и за друга лица одређена тим законом су мере уклањања и ублажавања последица ништавих, односно непуноважних аката и радњи којима су та лица била лишена живота, слободе или других права из политичких, верских, националних и идеолошких разлога. Ове мере, поред осталог, предвиђају и право на обештећење за материјалну и нематеријалну штету (рехабилитационо обештећење).

Права која припадају рехабилитованим лицима прописана су чланом 20. Закона о рехабилитацији, док су чланом 21. тог закона прописана прва која имају друга лица. Право на рехабилитационо обештећење ближе је уређено одредбом члана 26. Закона о рехабилитацији.

Из наведених одредби произилази да су друга лица којима је закон признао право сврстана у три групе, и од тога којој групи припадају зависи и обим њиховог права. Тако лица из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији (деца рехабилитованих лица која су рођена за време трајања повреде права и слободе родитеља или су за то време расла без родитељског старања) имају, поред права из здравственог осигурања, и право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе. Брачни друг, деца и родитељи, односно браћа и сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти блиског лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота. Коначно, наследници рехабилитованог лица имају право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. наведеног закона, односно обештећење за ту имовину.

Из изложеног следи да брачни друг умрлог рехабилитованог лица има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти тог лица, под условом да је између њих постојала трајнија заједница живота. Право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе припада рехабилитованом лицу, а ако оно није у животу то право припада његовој деци која су рођена за време трајања повреде права и слободе родитеља, или су за то време расла без родитељског старања.

Из наведених разлога, по схватању Врховног касационог суда, нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

С`тога је, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић